

ЖАРАТЫЛЫСТАНУ-МАТЕМАТИКА ЖӘНЕ ТЕХНИКАЛЫҚ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ



МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ЕСТЕСТВЕННО-МАТЕМАТИЧЕСКИХ И ТЕХНИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚЫТУДАҒЫ ӨЛКЕТАНУ ЖҰМЫСТАРЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ФОРМАЛАРЫ

*Авторы: Абилова А.Б., «География» мамандығының 4 курс студенті
Ғылыми жетекші: Баймаганбетова К.Т., аға оқытушы
Костанайский государственный педагогический университет*

Жалпы білім беретін және кәсіби мектептердің реформалары олардың оқу – тәрбиелеу жұмыстарының сапасын көтеруге арналған. Осыған байланысты географиядан сыныптан тыс жұмыстардың да сапасын үнемі арттырып отыру қажет. Оның ішінде өлкетану материалдарының сыныптан тыс жұмыстарда қолданылуының маңызы зор. Қазіргі талап деңгейіне сай мектептерде оқу-тәрбие үрдісі арқылы оқушыларға терең білім берумен қатар, өлкетанулық мәдениетті қалыптастыру мақсат. Мектептегі өлкетану жұмысының түрлері жан – жақты өркендеп келеді. Мәселен, оған фенологиялық, метеорологиялық бақылаулар, туған өлкенің, ауданның, кәсіпорынның тарихын білу, этнографиялық әрі фольклорлық материалдарды жинастыру, өсімдік, жануарлар дүниесі мен пайдалы қазбаларды оқып үйрену, зерттеу, өлкетану музейлерін ұйымдастыру, т.б. көптеген жұмыстар жатады. Өлкетану жұмысының педагогикалық әрі практикалық маңызы зор.

Өлкенің өткендегісі мен қазіргі дамуын салыстыра келе оқушылар оның бұл кездегі бейнесін жан-жақты сипаттай отырып, халқымыздың еңбегіне сүйсінеді. Өлкетану – жергілікті бар күштермен белгілі бір шектелген территорияны (аудан, облыс, өлке) оқып үйрену. Оған сол жердің жергілікті табиғатын, шикізат ресурстарын, шаруашылығын, тарихын, халқын, тұрмысы мен мәдениетін зерттеу де кіреді. Ол негізінен қоғамдық бастама ретінде өлке сүюшілердің жәрдемімен жүргізіледі. Әсіресе, мектептегі өлкетану жұмысының көпшілік сипаты бар. Сабақ барысында ғылым негіздерін оқыту кезінде мұғалімдер өлкетану материалдарын жергілікті жерден, өндірістік және қоғамдық практикадан таңдап алып, оларды бағдарлама материалына сай ғылыми тұрғыдан түсіндіріп береді. Оқушылар өз өлкесі жөніндегі білім қорын меңгеруді алғаш рет мектеп табалдырығын аттаудан бастайды. Сондықтан өлкетану материалдарын мектепте оқытудың маңызы зор [1].

Қазіргі уақытта жас ұрпақтың жеке тұлға болып қалыптасуына ізгіліктік, ғылымилық, жүйелілік ұстанымдарына негізделген үздіксіз экологиялық, өлкетанулық білім беру жүйесін құру, оның тәрбиелік мүмкіндіктерін саралау

өзекті мәселелердің бірі болып отыр. Сондықтан да соңғы жылдары республика көлеміндегі мектепке дейінгі мекемелер, бастауыш сыныптардағы экологиялық тәрбие жұмысы бұрынғы қалыптасқан бағдарлама бағытында.

Балаларды табиғатпен таныстыру бөлімінен бастау алады. Туған өлкенің табиғатымен таныстыру-балалардың танымын дамытудағы басты құралдардың бірі.

Оқушыларға экологиялық тәрбие ұғымдарын беру теориялық-практикалық әдістері төменнен жоғарыға, қарапайымнан күрделіге өрлеуден тұратын үрдіс. Мысалы: экология тәрбиесімен әр түрлі пән мұғалімдері, өнер адамдары, табиғат зерттеушілері, тағы басқа мамандық иелері айналысады. Оның ішінде, әсіресе, мектеп оқушыларын көбірек қамтитын география пәнінің орны ерекше [2].

Өлкетану үлкен мүмкіндіктер ашады проблемалық мәселелерді шешу оқу үрдісінде география, қалыптастыруға бағытталған негізгі географиялық ұғымдардың мазмұнын құрайтын мектеп курсы. Бұл ретте мұғалім оқушыларға бағдарламалық материалдарды түсіндіре білуі қажет.

География бағытында өлкетануды проблемалық оқытуда көптеген материалдар қолдану үшін сабақтың мазмұнын аша білу қажет.

Географиялық өлкетану және оның тиімділігі, оқу-тәрбие жұмысында бірнеше факторларға байланысты:

1. теориялық және әдістемелік дайындық география мұғалімі;
2. практикалық дайындық өткізуде, өлкетану жұмысының пайдалану және өлкетану материалдарын география сабағында оқу үдерісінде.

Дайындалып өлкетану жұмысына мектеп мұғалімі танысады географиялық әдебиет. талдау өлкетану көздері бойынша география болып саналады басты шарты ретінде ғылыми-әдістемелік жұмысы бойынша мектептік өлкетану. Ол ықпал етеді, терең зерделеу, табиғи жағдайлар өз ортасының, жергілікті салалар ауыл шаруашылығы және өнеркәсіп өндірісінің және анықтау, олардың географиялық ерекшелігін; сондай-ақ құру материалдары бойынша экскурсиялар және жорықтар экспонат бар. Мұнда ұйымдастыру кіреді жүйелі метеорологиялық, фенологиялық бақылаулар, өлкетану үйірме, географиялық-өлкетану кештер, апта өлкетану.

Мектептегі өлкетану – зерттеу, оқушылармен сабақта және сабақтан тыс уақытта табиғат, әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуы жергілікті.

Географиялық өлкетанудың мәні – оқытушының жетекшілігімен өзінің өлкесінің анықталған территориясын оқу-тәрбие мақсатымен жан-жақты оқып тану. өлкетану жұмысы ерекше маңызды ролін ауыл мектебінде көрсетеді. Өлкетану – қандай болса да анықталған территорияны жан-жақты ғылыми зерттеу болып табылады.

Зерттеу объектісі ретінде – микроауданды немесе ауылды, табиғи жағдайларды әлеуметтік, тарихи, экономикалық және мәдени тұрғыдан зерттеу болады.

Географиялық өлкетану ең біріншіден туған өлкенінің табиғатын және шаруашылығын зерттеу болады, оқушыларға өзінің өлкесің жақсы таңуға

мүмкіндік береді, географиядан мектеп бағдарламасын толық игеруге көмек береді, табиғи ресурстарды тиімді пайдалануды тәрбиелейді.

Келесіні есепке алу қажет болады:

1) территорияны зерттеу кешендік болуы тиіс, оқушылардың жастық ерекшеліктерінің есебімен;

2) ұйымдастыру формалары практикалық бағытталған және шығармашылық сипаттын көрсету тиіс, көп назар далалық зерттеулерге, экспедициялық зерттеулерге аударылған болуы керек.

Өлкетану жұмысының нәтижесі мұғалім өзі өлкетану саласында маман болуына тиіс екеніне байланысты, оқушыларды қызықтыру мүмкін болды ма? Оқытушының өздік дайындығы маңызды, туған өлкенің географиясы және тарихы, әдебиет орындары және мәдени ескерткіштері туралы білімдерінің толығына тәуелді [3].

География пәнінің мұғалімі, мектепте болып саналады фигурасы ұйымының өлкетану жұмысы. Сонымен қатар, география пәні мұғалімі тартуға тиіс өз жұмысында мұғалімдер басқа да заттарды, әсіресе бастауыш сынып мұғалімдері. 1-4 сынып оқушыларына география және өлкетану элементтерімен таныстырады, сабақты өлкетану бағытында табиғат аясында жүргізеді.

Бастауыш сыныптарда өлкетану өз туған жерін тани білумен басталады. Қоршаған орта, табиғатты көз көріп, араласып, табиғат өзгерістері туралы ұғым қалыптастырады. Ал 3-4 сыныптарда өлкетану жұмыстары барған сайын күрделене әрі кеңейе түседі, оқушылардың енді өз өлкесі жөніндегі экологиялық білім негіздері қорлана түседі. Оқушылар 3-4 сыныпта туған өлкесінің табиғаттың маусымға қарай өзгеруін, соған сәйкес адамдардың еңбектегі іс-әрекетінің өзгеруін бақылай алады.

Бастауыш сыныптардағы экология, өлкетану жұмысы дүниетану пәніне байланысты табысты шешіледі [4].

Төменгі сынып оқушыларында мұндай дағдыларды қалыптастыруда табиғат көріністерін бейнелейтін суреттерді пайдаланудың, олар бойынша жұмыс жүргізудің маңызы зор. Туған өлкені суреттей отырып, туған жерге деген сүйіспеншілігін арттыру, табиғатын аялай білуге баулиды. Бастауыш сыныптарда табиғат қорғау, табиғатты тани білу, ең алғаш өзінің көріп жүрген туған жерінен басталады.

Мектепте оқылатын жаратылыстану пәндерінің ішінде экологиялық мәдениетті қалыптастырудағы маңызы ерекше пәннің бірі-география. Географияны оқытудың басты міндеттері-табиғат пен қоғамның өзара әрекеттесуінің тарихи сипатын ашу, оқушыларға қоршаған ортаны өзгертудегі антропогендік факторларды түсіндіру, табиғи ресурстарды тиімді пайдалану және қоршаған ортаны ұқыпты қорғауға үйрету.

Осыған орай, кең байтақ қазақ жеріне тән өзіндік ерекшелік – оның үлкен континентшілік орналасуы. Көптеген жерлерде халық аз қоныстануына байланысты бұл жерлер әскери базалар мен атом жарылысын сынайтын палигондарға беріліп, жер қойнауының байлығын – жалпы өндіріс орындарына, құнарлы жерлерді-ауыл шаруашылығының өнімдерін өндіруге, егіншілікті

көтеруге, мал жайылымдарын – шаруашылығын дамытуға беріліп, біздің табиғатымызға көптеген жылдар бойы өте зор зиян тигізілді.

География пәні бойынша әр тақырып экологиялық проблемалармен таныстыру және өлкетанулық білім беруде зор маңызы бар [5].

Қорыта келгенде, экологияны оқыту әдістемесі, үздіксіз зерттеулер, тәжірибелер мен жан-жақты ізденістер қажет ететін күрделі проблемалар. Экологиялық, өлкетанулық білім беруді бүгінгі күннің талабына сай жетілдіру үшін оның үздіксіз ұстанымын жүзеге асыру керек өйткені экология, өлкетану курсы пән ретінде оқытудың 1-11 сыныптарға арналған мемлекеттік жүйесін ұйымдастыру керек. Бұл ХХІ ғасырдың күн тәртібіндегі өзекті мәселелердің бірі болып табылады [5].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Душина И.В., Таможня Е.А., Пятунин В.Б. Методика и технология обучения географии в школе. – М.: Астрель, 2004. – 206с.

2. Преподавание географии // Фестиваль педагогических идей // <http://festival.1september.ru//articles/501951/>

3. Ставровский А.Е. Внеклассная краеведческая работа. – М.: Академия пед.наук РСФСР, 1951. – 257с.

4. Батталова Ғ., Төлеубаева Г. Өлкетану материалдары (қазақша-орысша, орысша қазақша терминологиялық сөздік) биология, Алматы «Рауан», 2000. 2009 № 2 68-70 б.

5. Зверев, И.Д., Матрусов, И.С. Краеведческая работа в школе. 1-часть. [Текст]: научно-педагогический текст. /И.Д.Зверев, И.С. Матрусов. – М.:

ADOBE DREAMWEAVER БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ДИДАКТИКАЛЫҚ МҮМКІНДІКТЕРІ

Авторлар: Абузара А.Ж., «Информатика» мамандығының 2 курс студенті

Ғылыми жетекші: Айтбенова А.А., п.б.б.м., аға оқытушы

Қостанай мемлекеттік педагогикалық университеті

Қоғамды ақпараттандыру – барлық өркениет интеграцияланған интеллект, адамзаттың дамуын болжап және басқару қабілетін құру болып табылады. Осындай қоғамдағы білім беру жүйесі отандық білім берудің ақпараттық кеңістігін қалыптастырудың және ақпараттық технологияларды кеңінен қолдануға негізделуі керек.

Білім берудің барлық бағыттары компьютерлік технологияларды пайдалана отырып, оқыту сапасын арттыру, оқыту жүйесін жаңғырту жандандыру және тез жолдарын іздеуде жылы жалпыға біздің өміріміздің бір бөлігі болып табылады. Олардың адам қызметінің құралы ретінде оқу процесінде пайдалану және қағидатты жаңа оқыту құралдары, жаңа әдістер мен оқыту және білім беру процесінде жылдам олардың жүзеге асырудың ұйымдық